

2019



Työntekijän ja yrittäjän eläke

**Milloin työeläkkeen saa?
Miten eläke muodostuu?**



Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Eläketurvakeskus

Työeläkejärjestelmän palvelukeskus

Käyntiosoite:

Kirjurinkatu 3, Itä-Pasila, Helsinki

Postiosoite: 00065 ELÄKETURVAKESKUS

Puhelin: 029 411 20

Asiakaspalvelu: 029 411 2110

Faksi: 09 148 1172

Verkkopalvelut:

www.tyoelake.fi

www.etk.fi

facebook.com/kysytyoelakkeesta

Eläketurvakeskuksen esitteitä

- Työntekijän ja yrittäjän eläketurva (suomi, ruotsi, englantia)
- Joustavasti vanhuuseläkkeelle (suomi, ruotsi)
- Perhe-eläke (suomi, ruotsi)
- Eläkkeen hakeminen ulkomailta
(suomi, ruotsi, englantia, venäjä, viro)

Esitteet ovat maksuttomia, ja niitä voi tilata Eläketurvakeskuksesta

Sisällysluettelo

LUKIJALLE	4
TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄ	5
Työeläketurvan toimijat.....	5
Palkansaajan ja yrittäjän eläkevakuuttaminen.....	6
Työeläketurvasi erilaisissa elämäntilanteissa	6
VANHUUSELÄKKEELLE SYNTYMÄVUODEN MUKAAN.....	7
Vanhuuseläke.....	8
Osittainen varhennettu vanhuuseläke	9
Vanhuuseläke pitkäaikaistyöttömälle palkansaajalle	10
Vanhuuseläke kansaneläkkeenä.....	11
ELÄKETURVASI TYÖKYVYN HEIKENTYESSÄ	11
Ammatillinen kuntoutus.....	11
Työkyvyttömyyseläke	12
Työskentely työkyvyttömyyseläkkeellä	12
Työuraeläke.....	13
PERHEEN TURVA KUOLEMAN JÄLKEEN	14
Leskeneläke	14
Lapseneläke	15
MITEN TYÖELÄKKEESI LASKETAAN?	15
Eläkkeen karttuminen työansioista.....	15
Eläkkeen karttuminen palkattomista etuuksista.....	16
Elinaikakerroin.....	17
TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKKEEN JA KUNTOUTUSRAHAN MÄÄRÄ	18
Kertakorotus.....	18
Kuntoutusraha	19
PERHE-ELÄKKEEN LASKEMINEN	20
Leskeneläkkeen määrä.....	20
Lapseneläkkeen määrä	20
YLEISTÄ ELÄKKEELLE SIIRTYMISESTÄ.....	22
Eläkkeen hakeminen	22
Asut Suomessa ja haet eläkettä ulkomailta.....	23
Asut ulkomailta ja haet eläkettä Suomesta.....	23
Eläkepäätös	24
Eläkkeen maksaminen.....	24
Kertasuoritus ja viivästyskorotus	24
Eläkkeet ovat verotettavaa tuloa.....	24
Työeläkekortti	24
NUMEROLIITE 2019	25

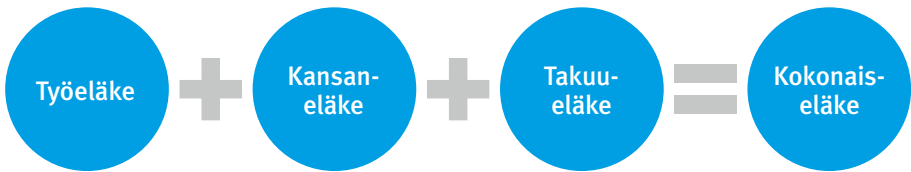
Lukijalle

Esitteestä saat yleiskuvan yksityisen alan työeläkkeestä, miten eläketurva muodostuu ja mitä eläke-etuuksia erilaisiin elämäntilanteisiin on. Henkilökohtaista eläkeneuvontaa saat ensisijaisesti omasta työeläkelaitoksestasi.

Suomessa eläkejärjestelmä koostuu työansioihin perustuvasta työeläkkeestä ja asumiseen perustuvasta kansaneläkkeestä sekä takuueläkkeestä. Työeläkkeitä hoitavat yksityisellä sektorilla työeläkeyhtiöt, eläkekassat ja eläkesäätiöt sekä julkisilla aloilla Keva. Kansaneläkkeestä ja takuueläkkeestä vastaa Kela.

Työeläke turvaa toimeentulosi vanhuuden ja työkyvyttömyyden varalta sekä perheen huoltajan kuoleman jälkeen. Työeläkettä karttuu työsuhhteessa tehdystä työstä ja yrittäjätoiminnasta.

Jos työeläkkeesi määrä jää pieneksi, voit lisäksi saada kansaneläkettä ja takuueläkettä.



■ **LISÄTIETOJA** Kelan eläke-etuuksista ja muista eläkkeensaajan tuista saat Kelasta: www.kela.fi tai Kelan eläkeneuvonnan numerosta 020 692 202.

TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄ

Työeläkejärjestelmää kehittävät yhdessä valtiovallan, työntekijä- ja työnantaja-osapuolten edustajat.

Viimeisin työeläkejärjestelmän uudistus tuli voimaan 1.1.2017. Eläkejärjestelmää oli uudistettava, koska keskimääräinen elinaikamme pitenee, joten myös työssäoloajan on pidennyttävä.

Työeläkejärjestelmässä toimii useita työeläkelaitoksia.

Työeläketurvan toimijat

Sosiaali- ja terveysministeriö
Finanssivalvonta

Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto

Työeläketurvan toimeenpano

ELÄKETURVAKESKUS

Eläkevakuutus-
yhtiöt

Maatalous-
yrittäjien
eläkelaitos

Keva

Eläkesäätiöt

Merimies-
eläkekassa

Muut julkiset toimijat
Ortodoksinen kirkko,
Suomen pankki,
Ahvenanmaan maakuntahallitus

Eläkekassat

Vakuutetut ja vakuutuksenottajat

Palkansaajan ja yrittäjän eläkevakuuttaminen

Jos työskentelet työsuhteessa, työsi palkansaajana vakuutetaan, kun olet täyttänyt 17 vuotta. Vakuutus alkaa syntymäpäivääsi seuraavan kuukauden alusta. Työnantajasi vakuuttaa sinut työeläkevakuutuksella työeläkelaitoksessa. Jos teet merimiestyötä ulkomaanliikenteessä, työnantajasi vakuuttaa sinut MEL-vakuutuksella Merimieseläkekassassa.

Jos toimit yrittäjänä, otat itsellesi YEL-vakuutuksen valitsemastasi työeläkelaitoksesta. Maatalousyrittäjänä otat MYEL-vakuutuksen Melasta. MYEL-vakuutus koskee myös sinua, joka saat taiteelliseen tai tieteelliseen toimintaan tarkoitettua apurahaa. Yrittäjänä vakuuttamisvelvollisuutesi alkaa 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta lukien.

Vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja määräytyy työntekijöillä ja yrittäjillä syntymävuoden mukaan seuraavasti:

- **68 vuotta**, vuonna 1957 ja ennen syntyneillä
- **69 vuotta**, vuosina 1958–1961 syntyneillä
- **70 vuotta**, vuonna 1962 ja sen jälkeen syntyneillä.

Työeläketurvasi erilaisissa elämäntilanteissa



- Vanhuuseläke
- Osittainen varhennettu vanhuuseläke



- Ammatillinen kuntoutus
- Kuntoutustuki/
Työkyvyttömyyseläke
- Työuraeläke



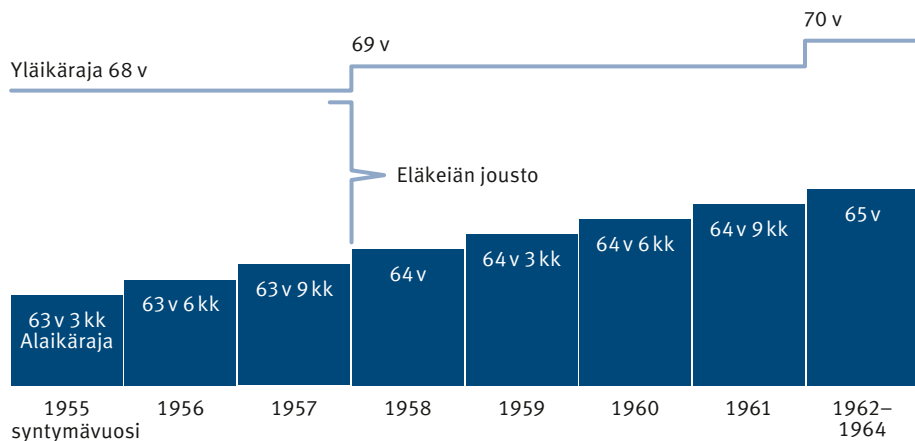
- Lapseneläke lapselle
- Leskeneläke leskelle

VANHUUSLÄKKEELLE SYNTYMÄVUODEN MUKAAN

Vanhuuseläkeikä määräytyy henkilön syntymävuoden mukaan siten, että vuonna 1954 ja sitä ennen syntyneet ovat voineet jäädä eläkkeelle täytettyään 63 vuotta. Vuonna 1955 ja sitä myöhemmin syntyneillä vanhuuseläkeikä nousee tasaisesti: vuonna 1955 syntyneet voivat jäädä eläkkeelle aikaisintaan täytettyään 63 vuotta 3 kuukautta, vuonna 1956 syntyneet täytettyään 63 vuotta 6 kuukautta jne., kunnes alin vanhuuseläkeikä on 65 vuotta.

Jos olet syntynyt vuonna 1965 tai sen jälkeen, eläkeikäsi sidotaan elinajan odotteeseen. Vanhuuseläkeikäsi vahvistetaan sinä vuonna, kun täytät 62 vuotta.

Syntymävuoden mukaiset alimmat vanhuuseläkeiät ja vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajat 1955–1964 syntyneillä.



Keskimääräisen elinaikamme arvioidaan pitenevän tulevaisuudessa. Se tarkoittaa, että työeläkkeitä maksetaan yhä pidempiä ajanjaksoja. Siksi vanhuuseläkeikä kytketään vuodesta 2030 alkaen vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneillä elinajan keskimääräiseen kehitykseen.

Vanhuuseläke

Voit jäädä **vanhuuseläkkeelle** oman ikäluokkasi alimmassa vanhuuseläkeiässä. Palkansaajana työsuhteesi tulee päättyä ennen kuin vanhuuseläkkeesi voi alkaa. Työsuhteen päättymistä ei kuitenkaan edellytetä silloin, jos haet eläkkeesi maksuun vasta täytettyäsi ikäluokkasi vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajan. Vuoteen 2025 saakka yläikäraja on 68 vuotta. Sen jälkeen sinulle ei enää kerry uutta eläkettä.

Jos olet yrittäjä, voit hakea vanhuuseläkkeen ja samalla jatkaa yrittäjätoimintaasi. Yrittäjätoiminnan päättymistä ei edellytetä, mutta vakuuttamisvelvollisuutesi päättyy, kun vanhuuseläke alkaa. Voit ottaa vapaaehtoisen YEL-vakuutuksen, jos harjoitat yrittäjätoimintaa vanhuuseläkkeellä ollessasi.

Vanhuuseläkkeenä sinulle maksetaan se eläke, joka on karttunut eläkkeelle siirtymistä edeltävän kuukauden loppuun mennessä. Mitä pidempään työskentelet tai myöhennät eläkkeelle siirtymistäsi, sitä suuremman työeläkkeen saat. Eläkettäsi korotetaan nk. lykkäyskorotuksella, jos jäät vanhuuseläkkeelle vasta sen jälkeen, kun olet täyttänyt oman alimman vanhuuseläkeikäsi. Lykkäyskorotus on 0,4 prosenttia jokaista kuukautta kohden, joilla myöhennät eläkkeesi alkamista. Lykkäyskorotus lasketaan eläkkeeseen aikaisintaan 1.1.2017 alkaen. Eläkkeellä ollessasi voit aloittaa uuden työsuhteen, eikä työansioillesi ole ansaintarajaa.

■ ESIMERKKI lykkäyskorotuksesta:

Olet syntynyt 15.6.1958 ja oma alin eläkeikäsi on 64 v, jonka täytät 15.6.2022.

Jäät vanhuuseläkkeelle 1.7.2023 täytettyäsi 65 vuotta. Ajanjakso 1.7.2022–30.6.2023 on 12 kuukautta, joten lykkäyskorotus lasketaan 12 kuukaudelta eli $12 \times 0,4 \% = 4,8 \%$.

Karttuneen eläkkeesi määrä on eläkkeen alkamista edeltävän kuukauden lopussa 1 650 e/kk.

Lykäty vanhuuseläkkeesi 1.7.2023 on $1\ 650\ e + (1\ 650\ e \times 4,8\ \%) = 1\ 729,20\ e/kk$.

Vanhuuseläkkeesi määrään vaikuttaa nk. elinaikakerroin, joka vahvistetaan sille vuodelle, kun täytät 62 vuotta. Elinaikakerroimesta kerrotaan myöhemmin tässä esitteessä.

Arvion vanhuuseläkkeesi määrästä voit pyytää omasta työeläkelaitoksestasi tai tarkistaa verkkopalvelusta www.työeläke.fi.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke

Sinulla on mahdollisuus ottaa vanhuuseläkettäsi maksuun osittaisena jo 61-vuotiaana.

Osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle siirryessäsi **voit valita, otatko eläkettä maksuun 25 tai 50 prosenttia** edeltävän vuoden loppuun mennessä karttuneesta eläkkeestäsi. Maksettavaa eläkkeen osaa **pienennetään pysyvästi 0,4 prosenttia** jokaiselta kuukaudelta, jotka alittavat oman ikäluokkasi alimman vanhuuseläkeiän.

Jos otat eläkkeestäsi maksuun 25 prosenttia, voit halutessasi myöhemmin nostaa osuuden 50 prosenttiin. Toisinpäin muutosta ei voi tehdä.

Jos osittainen varhennettu vanhuuseläkkeesi alkaa vasta alimman vanhuuseläkeikäsi jälkeen, ei maksettavaan eläkkeenosaan tehdä varhennusvähenystä. Ansaittua eläkettäsi korotetaan 0,4 prosentin lykkäyskorotuksella jokaiselta kuukaudelta, jolta olet myöhentänyt eläkkeesi alkamista.

Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen aikana **työskentelyä ei rajoiteta, mutta ei myöskään edellytetä.**

Voit pyytää arvion osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen määrästä omasta työeläkelaitoksestasi.

Vuonna 1964 syntyneillä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ikäraja on 62 vuotta. Tätä nuoremmilla on mahdollisuus siirtyä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle aikaisintaan kolme vuotta ennen omaa alinta vanhuuseläkeikää.

Osa-aikaeläkkeen tilalle osittainen varhennettu vanhuuseläke



■ **ESIMERKKI osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä 61-vuotiaana:**

Olet syntynyt 15.6.1958, ja oma alin eläkeikäsi on 64, jonka täytät 15.6.2022.

Jäät osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle 1.7.2019 täytettyäsi 61 vuotta.

Ajanjakso 1.7.2019–30.6.2022 on 36 kuukautta, joten varhennusvähennys lasketaan 36 kuukaudelta, eli $36 \times 0,4 \% = 14,4 \%$.

Karttuneen eläkkeesi määrä on eläkkeen alkamista edeltävän vuoden lopussa 1 500 e/kk.

Nostat eläkkeestäsi 50 %:

$$1\,500\text{ e} - (1\,500\text{ e} \times 50\%) = 750\text{ e} - (750\text{ e} \times 14,4\%) = 642\text{ e/kk}$$

Osittainen varhennettu vanhuuseläke kerrotaan elinaikakertoimella, joka vahvistetaan sille vuodelle, kun täytät 62 vuotta. Elinaikakertoimesta kerrotaan myöhemmin tässä esitteessä.

■ **ESIMERKKI osittaisesta varhennetusta vanhuuseläkkeestä 65-vuotiaana:**

Olet syntynyt 15.6.1958, ja oma alin eläkeikäsi on 64 v, jonka täytät 15.6.2022.

Jäät osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle 1.7.2023 täytettyäsi 65 vuotta.

Ajanjakso 1.7.2022–30.6.2023 on 12 kuukautta, joten lykkäyskorotus lasketaan 12 kuukaudelta, eli $12 \times 0,4 \% = 4,8 \%$.

Karttuneen eläkkeesi määrä on eläkkeen alkamista edeltävän vuoden lopussa 1 650 e/kk.

Nostat eläkkeestäsi 50 %.

$$1\,650\text{ e} - (1\,650\text{ e} \times 50\%) = 825\text{ e} + (825\text{ e} \times 4,8\%) = 864,6\text{ e/kk.}$$

Osittainen varhennettu vanhuuseläke kerrotaan elinaikakertoimella, joka vahvistetaan sille vuodelle, kun täytät 62 vuotta. Elinaikakertoimesta kerrotaan myöhemmin tässä esitteessä.

Kun haluat siirtyä kokonaan vanhuuseläkkeelle, hae maksettavaksi myös se osa eläkkeestäsi, jota ei vielä makseta.

Vanhuuseläke pitkäaikaistyöttömälle palkansaajalle

Jos olet **syntynyt vuonna 1957 tai aiemmin** ja saanut työttömyyspäivärahaa 500 päivän jälkeen myös **lisäpäiviltä**, voit halutessasi hakea **vanhuuseläkettä jo 62 vuoden iässä**. Hakemuksen liitteeksi sinun on toimitettava työttömyyspäivärahan maksajan todistus lisäpäivistä. Kun vanhuuseläke myönnetään lisäpäivien perusteella, vanhuuseläkkeeseen ei tehdä varhennusvähennystä. Eläkkeenä maksetaan tällöin se, mikä on karttunut eläkkeen alkamista edeltävän kuukauden loppuun mennessä.

Voit myös jatkaa lisäpäivillä, mutta enintään 65 vuoden iän täyttämiskuukauden loppuun.

Jos sinulle myönnetään vanhuuseläke työttömyyspäivärahojen lisäpäivien perusteella, voit tehdä eläkkeen rinnalla ansiotyötä rajoituksetta.

Yrittäjällä ei ole lisäpäiväoikeutta, eikä siten oikeutta saada vanhuuseläkettä työttömyytensä perusteella.

Vanhuuseläke kansaneläkkeenä

Voit saada vanhuuseläkkeen kansaneläkkeenä, jos työeläkkeesi on vähemmän kuin noin 1 300 euroa kuukaudessa. Kela myöntää **vanhuuseläkkeen** 65 vuotta täyttäneille.

Kelan **varhennettu vanhuuseläke** voi alkaa aikaisintaan 63 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta. Ikäraja on 63 vuotta ennen vuotta 1958 syntyneillä ja 64 vuotta vuosina 1958–1961 syntyneillä. Varhennettu vanhuuseläke on määrältään pysyvästi pienempi. Lisätietoja saat Kelasta.

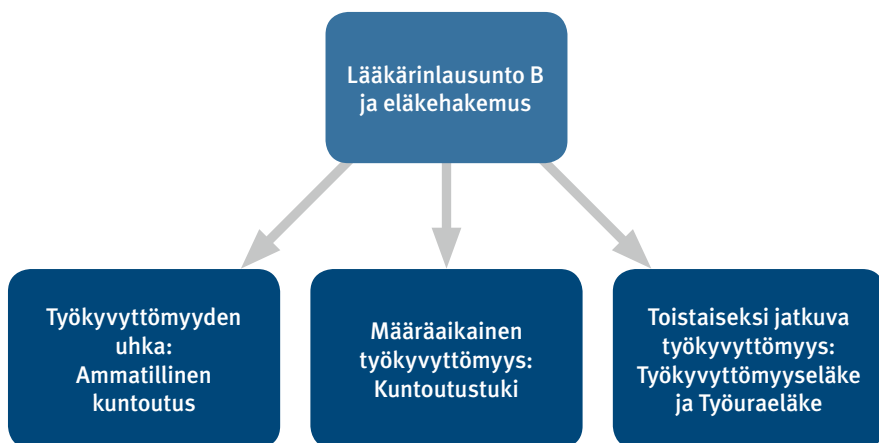
ELÄKETURVASI TYÖKYVYN HEIKENTYESSÄ

Ammatillinen kuntoutus

Ammatillinen kuntoutus voi tulla sinulle ajankohtaiseksi, jos työkykysi on heikentynyt ja entisessä työssä jatkaminen ilman tukitoimenpiteitä ei onnistu. Ammatillisen kuntoutuksen tavoitteena on siirtää tai estää uhkaavaa työkyvyttömyyttäsi sekä auttaa sinua jatkamaan työelämässä. Ammatillinen kuntoutus on aina ensisijainen työkyvyttömyyseläkkeeseen nähden.

Työeläkelaitosten järjestämä ammatillinen kuntoutus on mahdollinen **vakiintuneesti työelämässä oleville**. Tämä tarkoittaa, että sinulla on oltava viimeisen viiden vuoden ajalta työansioita noin 36 000 euroa.

Ammatillinen kuntoutus voi olla esimerkiksi työkokeilua, työhön valmennusta tai uudelleen koulutusta.



Ammatillisen kuntoutuksen ajalta sinulle maksetaan **kuntoutusrahaa**, jonka määrä on työkyvyttömyyseläkkeesi korotettuna 33 prosentilla.

Ammatilliseen kuntoutukseen liittyvissä asioissa sinua neuvovat oman työeläkelaitoksesi kuntoutusneuvojat. Omalta työeläkelaitoksestasi voit pyytää arvon kuntoutusrahasi määrästä.

Työkyvyttömyyseläke

Jos työkykysi on heikentynyt, etkä kuntoutuksenkaan avulla pysty jatkamaan työssäsi, sinulla voi olla oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen. Työkyvyttömyyden perusteella myönnettäviä etuuksia ovat **määräajaksi myönnettävä kuntoutustuki ja toistaiseksi myönnettävä työkyvyttömyyseläke**. Molemmat etuudet voidaan myöntää myös osatuutena.

Työkyvyn heikentymistä arvioitaessa käytetään sekä lääketieteellistä että sosiaalitaloudellista arviointia, jossa huomioidaan mm. koulutuksesi, työhistoriasi sekä ikäsi. Arvioinnissa käytetään Lääkärinlausunto B:n tietoja terveydentilastasi sekä eläkehakemuksessa kertomiasi kuvauksia sairaudestasi ja työssä selviytymisestäsi. Eläkkeen saantiehtoja tulkitaan lievemmin 60 vuotta täyttäneillä.

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisen edellytyksenä on, että työkykysi on alentunut vähintään 60 prosenttia. Jos työkyvyn palautumisesta on toiveita, myönnetään sinulle eläke määräaikaisena kuntoutustukena. Kuntoutustukea hakiessasi sinulle tehdään hoito- ja kuntoutussuunnitelma. Koulutuksesi ja työhistoriasi perusteella pyritään selvittämään, millainen työ sinulle sopii jäljellä oleva työkykysi huomioiden.

Sinulle voi tulla myönnettäväksi **osatyökyvyttömyyseläke**, jos työkykysi on alentunut, mutta selviydyt kuitenkin osa-aikatyöstä tai entistä kevyemmistä työtehtävistä.

Voit työssä ollessasi hakea ennakkopäätöstä oikeudestasi osatyökyvyttömyyseläkkeeseen. Myönteinen ennakkopäätös on voimassa yhdeksän kuukautta, jonka aikana voit harkita, milloin siirryt eläkkeelle.

Oma työeläkelaitoksesi antaa sinulle arvon työkyvyttömyyseläkkeesi määrästä.

Työskentely työkyvyttömyyseläkkeellä

Työkyvyttömyyseläkkeellä voit työskennellä ansiorajojen puitteissa. Selvitä omasta työeläkelaitoksestasi henkilökohtainen ansaintarajasi. Henkilökohtaisesta ansaintarajasta riippumatta voit kuitenkin aina ansaita noin 785 euroa kuukaudessa. Jos eläkkeesi maksaminen on keskeytetty ja eläkkeesi on jätetty leppäämään työntöön vuoksi, on sinun ilmoitettava eläkkeesi maksajalle, kun työ on päättynyt.

Eläke voi olla lepävänä kerrallaan lyhimmillään kolme kuukautta ja enimmillään kaksi vuotta. Entisen eläkkeesi maksu jatkuu, jos työsi on päättynyt kahden vuoden sisällä maksun keskeyttämisestä.

Eläkkeen maksaja voi keskeyttää tai lakkauttaa eläkkeesi maksun ansiotulorajojen ylityksen vuoksi. Täysi eläkkeesi voidaan ansiotulojen takia muuttaa osa-eläkkeeksi.

Työuraeläke

Työuraeläke voidaan myöntää vuonna 1955 ja sen jälkeen syntyneille. Työuraeläkkeen alaikäraja on 63 vuotta. Sinulla voi olla oikeus työuraeläkkeeseen, jos takana on pitkä **vähintään 38 vuoden pituinen työura rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttavassa työssä** ja työkykysi on heikentynyt. Työuraeläkkeen saaminen ei edellytä niin suurta työkyvyn heikentymistä kuin työkyvyttömyyseläkkeen saaminen.

Työuraeläkkeestä voit hakea ennakkopäätöksen, joka on voimassa kuusi kuukautta. Työuraeläkettä on haettava vuoden sisällä siitä, kun rasittuneisuutta ja kuluneisuutta aiheuttava työsi on päättynyt.

Työuraeläke on määrältään eläkkeen alkamiseen mennessä karttunut eläke. Oma työeläkelaitoksesi voi antaa sinulle arvion työuraeläkkeen määrästä.

Vuonna 1965 tai sen jälkeen syntyneille työuraeläke voidaan myöntää kaksi vuotta ennen oman ikäluokan alinta vanhuuseläkeikää.

Työuraeläkkeen rinnalla voit tehdä työtä ja ansaita noin 785 euroa kuukaudessa.

PERHEEN TURVA KUOLEMAN JÄLKEEN

Perhe-eläkkeen tarkoitus on korvata huoltajan kuolemasta aiheutunutta menetystä perheen toimeentulolle. Perhe-eläkkeeseen on oikeus sekä nais- että miesleskellä **leskeneläkkeenä** ja alle 18-vuotiaalla lapsella **lapseneläkkeenä**. Perhe-eläkkeeseen on oikeus myös rekisteröidyn parisuhteen leskellä sekä edunjättäjän entisellä puolisollla, jos edunjättäjä oli velvollinen maksamaan entiselle puolisolleen elatusapua. Leskeneläke edellyttää avioliittoa, joten avioliiton perusteella eläkeoikeutta ei ole.

Leskeneläke

Kun puolisisi kuolee, sinulla on leskenä oikeus leskeneläkkeeseen, jos sinulla ja puolisolllasi **on tai on ollut yhteinen lapsi**. Lisäksi edellytetään, että olitte avioliitossa puolisisi kuollessa ja avioliittonne oli solmittu ennen kuin puolisisi oli täyttänyt 65 vuotta.

Jos sinulla ja puolisolllasi **ei ole yhteistä lasta**, sinulla on oikeus leskeneläkkeeseen kaikkien seuraavien edellytysten täytyessä:

- avioliittonne on solmittu ennen kuin täytit 50 vuotta ja puolisisi 65 vuotta
- avioliittonne on jatkunut vähintään viisi vuotta ennen puolisisi kuolemaa
- olit vähintään 50-vuotias puolisisi kuollessa tai olit saanut työeläkelakien tai kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyys eläkettä vähintään kolme vuotta.

Rekisteröidyn parisuhteen osapuolella on oikeus leskeneläkkeeseen samoin edellytyksin kuin aviopuolisolla.

Jos olet ennen 1.7.1950 syntynyt lapseton naisleski, voit saada leskeneläkkeen, vaikka avioliittonne olisi solmittu vasta 50 vuotta täytettyäsi. Edellytyksenä kuitenkin on, että avioliittonne oli solmittu ennen 1.7.1990.

Entisenä puolisona sinulla on oikeus leskeneläkkeeseen, jos puolisolllasi oli viranomaisen vahvistama velvollisuus maksaa sinulle jatkuvaa elatusapua.

Voit saada leskeneläkettä loppuelämäsi ajan. Leskeneläkkeesi päättyy kuitenkin silloin, jos solmit uuden avioliiton alle 50-vuotiaana. Tällöin sinulle maksetaan kerralla kolmen vuoden leskeneläke. Sen sijaan leskeneläkkeesi maksum ei vaikuta se, jos menet uudelleen naimisiin yli 50-vuotiaana.

Lapseneläke

Alle 18-vuotiaalla biologisella lapsella ja adoptiolapsella on oikeus lapseneläkkeeseen, jos hänen vanhempansa kuolee. Lapseneläkkeen saa myös lesken lapsi ja adoptiolapsi, joka asui äiti- tai isäpuolensa kanssa samassa taloudessa tämän kuollessa. Samalla tavalla lapseneläkeoikeus määräytyy rekisteröidyssä parisuhteessa olevan vanhemman lapselle.

Lapseneläke lakkaa, kun lapsi täyttää 18 vuotta tai jos hänet annetaan adoptiolapseksi.

MITEN TYÖELÄKKEESI LASKETAAN?

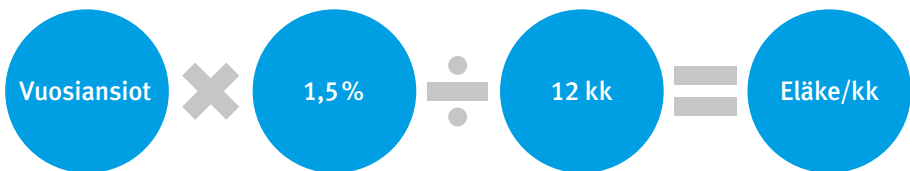
Työeläkkeesi lasketaan kaikista työurasi aikaisista ansioista palkkatyössä ja yrittäjänä.

Palkansaajana työansioistasi karttuu eläkettä seuraavan kuukauden alusta lukien, kun olet täyttänyt 17 vuotta. Yrittäjänä toimiessasi YEL-työtulostasi karttuu eläkettä seuraavan kuukauden alusta lukien, kun olet täyttänyt 18 vuotta.

Työeläkettä ansaitset lisäksi

- suoritetusta opinnosta, mm. ammatillinen perustutkinto ja korkeakoulututkinto
- sosiaalietuuksista, mm. sairauspäiväraha, työttömyysturvan ansiopäiväraha ja vanhempainvapaatuet
- alle 3-vuotiaan lapsen hoitovapaalta.

Eläkkeen karttuminen työansioista



Palkkatyössä ollessasi eläkkeesi karttuu vuosityöansiosi perusteella. Yrittäjänä toimiessasi eläkkeesi karttuu YEL-vakuutuksesi vuosittaisen työtulon perusteella. Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia vuodessa. Poikkeuksen karttumaan tuo vuoden 2017 alusta vuoden 2025 loppuun asti jatkuva siirtymäaika. Tällöin 53–62-vuotiaille työntekijöille ja yrittäjille eläkettä karttuu 1,7 prosenttia vuodessa.

■ ESIMERKKI eläkkeen karttumisesta:

Vuosiansiosi ovat 24 000 euroa, joista sinulle karttuu eläkettä $24\,000 \text{ e} \times 1,5 \% / 12 = 30 \text{ e/kk}$.

Jos samaan aikaan **teet työtä ja sinulle maksetaan eläkettä**, karttuu työansioitasi uutta eläkettä. Eläkkeen aikana työskennellessäsi ei kuitenkaan sovelleta edellä kerrottua siirtymäajan sääntöä, joten eläkettä karttuu 1,5 prosenttia vuodessa oman ikäluokkasi vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajaan asti.

Syntymävuoden mukaan määräytyvä vakuuttamisen yläikäraja on

- **68 vuotta vuonna** 1957 ja sitä ennen syntyneillä
- **69 vuotta vuosina** 1958–1961 syntyneillä
- **70 vuotta vuonna** 1962 ja sen jälkeen syntyneillä.

Eläkkeen karttuminen palkattomista etuuksista

Jos olet ollut ansiotyössä jossain vaiheessa ennen eläkkeelle jäämistä, sinulle voi karttua eläkettä myös niiltä ajoilta, jolloin olet palkan sijasta saanut jotakin etuutta esim. sairaus- ja työttömyyspäivärahaa. Eläkettä karttuu palkattomien etuuksien perusteella 1,5 prosenttia vuodessa. Eläkettä laskettaessa määritellään kullekin etuudelle karttumisen peruste. Se voi olla esimerkiksi verotuksessa vahvistettu vuosiansio tai viimeisten työskentelykuukausien keskikuukausiansio. Lapsenhoidon ja opiskelun ajalta eläkettä karttuu kiinteän euromäärän perusteella (741,96 euron kuukausiansio mukaan vuonna 2019).

■ ESIMERKKI ansiopäivärahasta karttuvasta eläkkeestä:

Saat ansiopäivärahaa 260 päivältä, ja päivärahasi on määräytynyt 2 500 euron kuukausiansion perusteella. Päiväkohtainen etuusansio saadaan jakamalla päivärahan perusteluvulla 21,5. Eläkettä kartuttavana otetaan huomioon 75 % etuusansiosta.

Sinulle karttuu eläkettä

$$2\,500 \text{ e} / 21,5 = 116,28 \text{ e} \times 260 = 30\,232,56 \text{ e}$$

$$30\,232,56 \text{ e} \times 0,75 \times 1,5 \% / 12 \text{ kk} = 28,34 \text{ e/kk}$$

Suoritetusta tutkinnosta kartutat eläkettäsi tutkinnon tason mukaan 3–5 vuodelta.

- 3 vuotta ammatillinen perustutkinto ja alempi korkeakoulututkinto
- 4 vuotta ammattikorkeakoulututkinto
- 5 vuotta ylempi korkeakoulututkinto.

Jos suoritat useampia tutkintoja, tutkinnot kartuttavat eläkettä yhteensä viiden vuoden ajalta.

Eläkettä on kertynyt vain tutkinnoista, jotka on suoritettu vuonna 2005 tai sen jälkeen.

Eläkettä ei kartu tutkinnon todelliselta suoritusajalta vaan tutkinnon mukaiselta laskennalliselta opiskeluajalta.

■ ESIMERKKI opiskelusta karttuvasta eläkkeestä:

Olet suorittanut ammattikorkeakoulututkinnon, josta eläkettä karttuu 4 vuodelta (48 kk). Opiskelusta karttuu eläkettä kiinteän euromäärän perusteella. Vuonna 2019 etuuden peruste on 741,96 e.

Etuusansio: $741,96 \text{ e} \times 48 = 35\,614,08 \text{ euroa}$

Sinulle karttuu eläkettä: $35\,614,08 \text{ e} \times 1,5 \% / 12 \text{ kk} = 44,52 \text{ e/kk}$.

Elinaikakerroin

Elinajanodotteen muutos vaikuttaa alkaviin eläkkeisiin elinaikakertoimen avulla. Elinaikakertoimen tarkoituksena on rajoittaa elinajan pitenemisestä johtuvaa eläkekustannusten kasvua ja kannustaa jatkamaan työntekoa.

Eläkkeen alkaessa sen määrä kerrotaan eläkkeensaajan ikäluokalle vahvistetulla elinaikakertoimella. **Kerroin määritellään jokaiselle ikäluokalle 62 vuoden iässä.** Kertoimen tarkoitus on rajoittaa elinajan pitenemisestä aiheutuvaa eläkekustannusten kasvua. Elinaikakerroin vaikuttaa maksettavaan eläkkeeseen aina. Sen vaikutusta voit lieventää jatkamalla työntekoa ja hakemalla työeläkkeesi maksuun oman alimman vanhuuseläkeiän jälkeen. Tällöin lykkäyskorotus korvaa elinaikakertoimen vähennyksen. Kullekin ikäluokalle lasketaan ikä, jolloin elinaikakerroin ja lykkäyskorotus kohtaavat. Kutsumme sitä tavoite-eläkeiksi.

■ ESIMERKKI elinaikakertoimen vaikutuksesta:

Olet syntynyt vuonna 1957, ja ikäluokkasi elinaikakerroin on 0,95722.

Olet eläkearvion mukaan ansainnut eläkettä 1 500 e/kk, ja siirryt vanhuuseläkkeelle oman ikäluokkasi alimmassa vanhuuseläkeiässä 63 v 9 kk ikäisenä.

Eläkkeesi on $1\,500 \text{ e} \times 0,95722 = 1\,435,83 \text{ e/kk}$.

■ ESIMERKKI tavoite-eläkeistä:

Olet syntynyt vuonna 1957, ja ikäluokkasi elinaikakerroin on 0,95722.

Olet eläkearvion mukaan ansainnut eläkettä 1 500 e/kk. Ikäluokkasi alin vanhuuseläkeikä on 63 v ja 9 kk. Tavoite-eläkeikäsi on 64 vuotta 9 kuukautta. Jos myöhennät eläkkeen nostamista tavoite-eläkeikäsi saakka eli yhdellä vuodella, eläkkeestäsi poistuu elinaikakertoimen pienentävä vaikutus.

Lykkäyskorotus 12 kuukaudelta on $12 \times 0,4 \% = 4,8 \%$.

$1\,500 \text{ e} \times 4,8 \% = 72 \text{ e} + 1\,500 \text{ e} = 1\,572 \text{ e} \times 0,95722 = 1\,504,75 \text{ e/kk}$

TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKKEEN JA KUNTOUTUSRAHAN MÄÄRÄ

Täyden työkyvyttömyyseläkkeen määrä on työkyvyttömyyden alkamista edeltävän vuoden loppuun mennessä **ansaitun eläkkeen ja tulevan ajan eläkeosan yhteismäärä**. Ansaittu eläkkeenos kerrotaan elinaikakertoimella eläkkeen alkamisaikasta. Elinaikakertoimena käytetään sille vuodelle vahvistettua kerrointa, jolloin sinut todetaan työkyvyttömäksi.

Tulevan ajan eläkkeenos saaminen edellyttää, että sinulla on työeläkelaisten mukaisia työansioita yhteensä noin 17 810 euroa työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltävän 10 kalenterivuoden aikana.

Käytännössä tulevalta ajalta tarkoitetaan aikaa työkyvyttömyyden alkamisvuoden alusta omaan alimpaan vanhuuseläkeikään saakka. Tulevalta ajalta eläkettä karttuu 1,5 prosenttia vuodessa eläkettä edeltäneestä vakiintuneesta ansiosta. Vakiintunut ansio määräytyy työkyvyttömyyden alkamista edeltävän viiden kalenterivuoden ansiosta. Lisäksi vakiintuneeseen ansioon lasketaan mukaan ne ansiot, jotka ovat palkattomien aikojen etuuksien perusteena.

■ ESIMERKKI tulevasta ajasta:

Olet syntynyt 15.6.1958 ja sairastut tänä vuonna. Eläkettä olet kartuttanut vuoden 2018 loppuun mennessä 1 450 e/kk. Eläkkeesi tuleva aika lasketaan vuoden 2019 alusta alimpaan vanhuuseläkeikäsi (64 v), yhteensä 41 kuukautta. Vakiintuneeksi ansioksi on laskettu 3 000 e/kk. Elinaikakertoimena käytetään vuodelle 2019 vahvistettua elinaikakerrointa (0,95722).

$$1\,450 \text{ e/kk} \times 0,95722 = 1\,387,97 \text{ e/kk}$$

$$3\,000 \text{ e/kk} \times 41 \times 1,5\% / 12 = 153,75 \text{ e/kk}$$

$$\text{Työkyvyttömyyseläkkeesi on yhteensä } 1\,387,97 \text{ e/kk} + 153,75 \text{ e/kk} = 1\,541,72 \text{ e/kk}$$

Osatyökyvyttömyyseläke on puolet täyden työkyvyttömyyseläkkeen määrästä.

Kertakorotus

Jos jätät työkyvyttömyyseläkkeelle alle 56-vuotiaana, lisätään työkyvyttömyyseläkkeeseen **ikäsi mukaan määräytyvä kertakorotus**. Korotus lisätään eläkkeeseen sen kalenterivuoden alusta, johon mennessä eläkkeesi alkamisesta on kulunut viisi täyttä kalenterivuotta.

Kuntoutusraha

Ammatillisen kuntoutuksen aikana sinulle maksetaan kuntoutusrahaa, jonka määrä on yhtä suuri kuin työkyvyttömyyseläkkeesi korotettuna 33 prosentilla. Osakuntoutusrahan määrä on puolet täyden kuntoutusrahan määrästä.

■ ESIMERKKI kuntoutusrahasta:

*Jos täysi työkyvyttömyyseläkkeesi on 1 800 e/kk,
on kuntoutusrahan määrä $1\ 800\ e + (1\ 800\ e \times 33\ \%) = 2\ 394\ e/kk$.*

PERHE-ELÄKKEEN LASKEMINEN

Perhe-eläke lasketaan edunjättäjän saaman eläkkeen mukaan. Jos edunjättäjä kuollessaan ei ollut eläkkeellä, perhe-eläke määräytyy sen työkyvyttömyyseläkkeen mukaan, jonka hän olisi saanut kuolinpäivänään. Perhe-eläke jaetaan edunsaajana olevien lesken ja lasten kesken.

Leskeneläkkeen määrä

Voit saada enimmillään puolet puolisosi eläkkeestä. Leskeneläkkeesi määrään vaikuttavat edunsaajina olevien lasten lukumäärä sekä oma työeläkkeesi. Jos et vielä ole eläkkeellä, käytetään eläkkeenäsi työkyvyttömyyseläkkeen määrää, jonka olisit saanut, jos olisit puolison kuollessa tullut työkyvyttömäksi.

Oma työeläkkeesi ja tulosi eivät kuitenkaan vaikuta leskeneläkkeesi määrään niin kauan, kuin perheessäsi on lapseneläkettä saava lapsi. Leskeneläkkeesi määrään vaikuttaa myös, jos edunsaajana on entinen puoliso.

Saat leskeneläkkeen omien eläkkeidesi ja palkkatulojesi lisäksi. Sivun 21 taulukosta näet, miten oma eläkkeesi vaikuttaa leskeneläkkeeseen.

Lapseneläkkeen määrä

Lapseneläkkeeseen vaikuttaa edunsaajien lukumäärä. Jos lapsia on useita, kukin lapsi saa oman, yhtä suuren osan.

Perhe-eläkkeen jakaantuminen edunsaajien kesken		
Lasten lukumäärä	Lesken osuus %	Lasten osuus %
0	50	–
1	50	33
2	42	58
3	25	75
4 tai enemmän	17	83

Seuraavalla sivulla olevassa taulukossa oletetaan, että

- Leskellä ei ole alaikäisiä lapsia
- Leskeneläke on ennen lesken omien tulojen vaikutusta 50 prosenttia edunjättäjän eläkkeestä
- Eläkettä ei makseta entiselle puolisolle.

Taulukko laskettu vuoden 2019 tilanteen mukaiseksi.

		Edunjättäjän eläke																			
		200	400	600	800	1000	1200	1400	1600	1800	2000	2200	2400	2600	2800	3000	3200	3400	3600	3800	4000
Lesken oma eläke	0	100	200	300	400	500	600	710	800	900	1000	1100	1200	1300	1400	1500	1600	1700	1800	1900	2000
	200	100	200	300	400	500	600	710	800	900	1000	1100	1200	1300	1400	1500	1600	1700	1800	1900	2000
	400	100	200	300	400	500	600	710	800	900	1000	1100	1200	1300	1400	1500	1600	1700	1800	1900	2000
	600	100	200	300	400	500	600	710	800	900	1000	1100	1200	1300	1400	1500	1600	1700	1800	1900	2000
	800	54	154	254	354	454	554	664	754	854	954	1054	1154	1254	1354	1454	1554	1654	1754	1854	1954
	1000	0	54	154	254	354	454	564	654	754	854	954	1054	1154	1254	1354	1454	1554	1654	1754	1854
	1200	0	0	54	154	254	354	464	554	654	754	854	954	1054	1154	1254	1354	1454	1554	1654	1754
	1400	0	0	0	54	154	254	364	454	554	654	754	854	954	1054	1154	1254	1354	1454	1554	1654
	1600	0	0	0	0	54	154	264	354	454	554	654	754	854	954	1054	1154	1254	1354	1454	1554
	1800	0	0	0	0	0	54	164	254	354	454	554	654	754	854	954	1054	1154	1254	1354	1454
	2000	0	0	0	0	0	0	64	154	254	354	454	554	654	754	854	954	1054	1154	1254	1354
	2200	0	0	0	0	0	0	0	54	154	254	354	454	554	654	754	854	954	1054	1154	1254
	2400	0	0	0	0	0	0	0	0	54	154	254	354	454	554	654	754	854	954	1054	1154
	2600	0	0	0	0	0	0	0	0	0	54	154	254	354	454	554	654	754	854	954	1054
	2800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	54	154	254	354	454	554	654	754	854	954
	3000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	54	154	254	354	454	554	654	754	854
3200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	54	154	254	354	454	554	654	754	
3400	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	54	154	254	354	454	554	654	
3600	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	54	154	254	354	454	554	
3800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	54	154	254	354	454	
4000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	54	154	254	354	

YLEISTÄ ELÄKKEELLE SIIRTYMISESTÄ

Eläkkeen hakeminen

Kun olet jäämässä eläkkeelle, täytä eläkehakemus. Jokaista eläkettä varten on oma hakemuslomakkeensa. Samalla hakemuslomakkeella voit hakea sekä työeläkejärjestelmästä että Kelasta vanhuuseläkkeen, työkyvyttömyyseläkkeen tai perhe-eläkkeen.

Vanhuuseläkettä voit hakea sähköisesti eläkkeen hakemispalvelusta, joka löytyy verkosta www.työeläke.fi. Myös omalla työeläkelaitoksellasi voi olla sähköinen eläkkeen hakemispalvelu.

Eläkkeen hakemiseen liittyvissä kysymyksissä sinua neuvoo ensisijaisesti oma työeläkelaitoksesi.

Kaikki hakemuslomakkeet ovat tulostettavissa verkosta www.työeläke.fi kohdasta Lomakkeet. Voit hakea kaikkia eläkkeitä myös paperisella hakemuslomakkeella. Hakemuksesi voit toimittaa omalle eläkelaitoksellesi tai Eläketurvakeskukselle

Vanhuuseläkettä ja eläkkeen aikana tehdystä työstä karttunutta eläkettä haetaan vanhuuseläkehakemuksella (ETK/Kela 7001). Hakemus on hyvä tehdä noin kaksi kuukautta ennen eläkkeen alkamista. Jos haet vanhuuseläkkeen lisäpäiväoikeuden perusteella, pyydä päivärahasi maksajalta (työttömyyskassa tai Kela) todistus lisäpäiväoikeudestasi ja toimita se työeläkelaitokseesi.

Osittaista varhennettua vanhuuseläkettä haetaan vain työeläkejärjestelmästä osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen hakemuksella (ETK 2021).

Ammatillista kuntoutusta haetaan työeläkejärjestelmästä työeläkekuntoutushakemuksella (ETK 2136). Hakemuksen liitteenä tulee olla **Lääkärintlausunto B**.

Työkyvyttömyyseläkettä haetaan työkyvyttömyyseläkehakemuksella (ETK/Kela 7002). Jos olet sairauspäivärahalla, Kela kehottaa sinua hakemaan eläkettä, kun sairauspäivärahakautta on kulunut noin 150 päivää. Jos et saa tai hae sairausvakuutuksen päivärahaa lainkaan, voit hakea suoraan eläkettä. Työkyvyttömyyseläkehakemuksen liitteeksi tarvitaan terveydentilastasi Lääkärintlausunto B.

Työuraeläkettä haetaan vain työeläkejärjestelmästä työuraeläkehakemuksella (ETK 2022). Liitä hakemukseen työterveyshuollossa tehty **Lääkärintlausunto B** terveydentilastasi, työn sisällöstä ja työn rasittavuudesta ja kuluttavuudesta sekä **työnantajan kuvaus työstäsi** (ETK 7111).

Leskeneläkettä haetaan leskeneläkehakemuksella (ETK/Kela 7004) ja **lapseneläkettä** lapseneläkehakemuksella (ETK/Kela 7005). Jokaisesta lapsesta täytetään oma eläkehakemus.

Asut Suomessa ja haet eläkettä ulkomailta

Jos olet työskennellyt EU-maissa, ETA-maissa tai Sveitsissä, sinulla voi olla oikeus eläkkeeseen myös näistä maista.

Suomen kanssa sosiaaliturvasopimuksen tehneet maat maksavat myös eläkkeen Suomeen. Suomella on kahdenvälisiä sosiaaliturvasopimuksia seuraavien maiden kanssa: Australia, Chile, Etelä-Korea, Intia, Israel, Kanada, Quebec, Kiina ja USA.

Kaikissa sopimuksissa on eläkkeitä koskevia sääntöjä. Eläke-etuudet kuitenkin määräytyvät kunkin maan kansallisen lainsäädännön mukaan.

EU-maista, ETA-maista, Sveitsistä ja sosiaaliturvasopimuksen tehneistä maista saatavia eläkkeitä haetaan samalla hakemuksella kuin Suomen eläkkeitä. Täytä hakemuksen lisäksi Liite U, jossa antamasi tiedot auttavat eläkeoikeutesi selvittämistä ulkomailla. Täytä liite huolellisesti ja ilmoita siinä myös ulkomaan vakuutusnumerosi (henkilötunnusta vastaava). Mukaan kannattaa liittää kopiot ulkomaan työskentelyä koskevista asiakirjoista, esimerkiksi työtodistuksista.

Ulkomaan eläkettä koskeva hakemus liitteineen on hyvä toimittaa työeläkelaitokseesi, Kelaan tai Eläketurvakeskukseen noin puoli vuotta ennen eläkkeen alkamista. Eläketurvakeskus välittää hakemuksesi kyseisen maan yhdyslaitokseen.

Sopimuksettomassa maassa vakuutetusta työstä karttunutta eläkettä ei välttämättä makseta Suomeen. Eri valtioiden kansallinen lainsäädäntö saattaa rajoittaa eläkkeiden saamista tai maksamista ulkomaille.

Jos haet eläkettä sopimuksettomasta maasta, pitää sinun itse toimittaa hakemuksesi asianomaiseen maahan.

Neuvoja eläkkeen hakemiseen ja apua ulkomaan yhteystietojen selvittämiseen saat Eläketurvakeskuksesta.

Asiakaspalvelusta, puh. 029 411 2110

Asut ulkomailla ja haet eläkettä Suomesta

Jos haet Suomessa karttunutta eläkettäsi toiseen EU-maahan, ETA-maahan, Sveitsiin tai maahan, jonka kanssa Suomella on sosiaaliturvasopimus, täytät asuinmaasi eläkehakemuksen. Asuinmaasi eläkeasioita hoitava viranomainen välittää hakemuksesi käsiteltäväksi Suomeen Kelan kansainvälisten asioiden keskuskeskukseen (KV-keskus).

**KV-keskuksen yhteystiedot: puhelin 020 634 0200
(ulkomailta +358 20 634 0200) ja sähköposti inter.helsinki@kela.fi**

KV-keskus välittää hakemuksesi omaan työeläkelaitokseesi.

Jos haet Suomessa karttunutta eläkettä sopimuksettomaan maahan, voit hakea sitä täyttämällä Suomen kansallisen eläkehakemuslomakkeen.

Neuvoja Suomen eläkkeen hakemiseen saat Kelan KV-keskuksesta, joka toimii yhdyslaitoksenasi Suomessa silloin kun asut ulkomailla.

Eläkepääätös

Saat eläkepääätöksen omasta työeläkelaitoksestasi. Jos olet tyytymätön päätökseen, voit hakea siihen muutosta. Muutoksenhakuohjeen saat päätöksen liitteenä.

Jos olet hakenut myös kansaneläkettä, saat Kelasta erillisen päätöksen.

Eläkkeen maksaminen

Työeläke maksetaan kerran kuukaudessa hakemuksessasi ilmoittamallesi tilille. Maksupäivä vaihtelee eläkelaitoksittain.

Kertasuoritus ja viivästyskorotus

Jos työeläkkeesi jää pieneksi (noin 30 euroa kuukaudessa), eläke maksetaan kertasuorituksena.

Eläkkeeseen maksetaan viivästyskorotus, jos eläkkeesi maksu viivästyy työeläkelaitoksesta johtuvasta syystä yli kolme kuukautta eläkkeen hakemisesta. Korotus lasketaan viivästysajan jokaiselta päivältä.

Eläkkeet ovat verotettavaa tuloa

Työeläke, kansaneläke ja takuueläke ovat veronalaista tuloa. Pyydä eläkeverokortti verohallinnolta mahdollisimman pian eläkepääätöksen saatuaasi, sillä ilman eläkeverokorttia eläkelaitos pidättää eläkkeestäsi veroa 40 prosenttia. Uutta verokorttia varten tarvitset eläkepääätöksen alkavasta eläkkeen määrästä sekä tiedot mahdollisista alkuvuoden tuloista, ennakonpidätyksistä ja vähennyksistä. Verohallinto toimittaa uuden verokortin suoraan työeläkelaitokseesi. Jatkossa työeläkelaitoksesi saa verokortin suoraan verohallinnolta.

Työeläkekortti

Oma työeläkelaitoksesi lähettää työeläkekortin myöntäessään sinulle eläkkeen. Työeläkekorttia näyttämällä saat useista yrityksistä eläkeläisalennusta. Pyydetäessä sinun on todistettava henkilöllisyytesi virallisella henkilökortilla, koska työeläkekortti ei ole kuvallinen.

Numeroliite 2019



Indeksiluvut

Työeläkejärjestelmässä on kaksi indeksiä. Palkkakerroin koskettaa kaikkia työssäkäyviä. Palkkakertoimessa palkkojen muutos vaikuttaa 80 ja hintojen muutos 20 prosenttia. Sillä tarkistetaan eläkkeen perusteena olevia ansioita ja työeläkelakien rahamääriä. Työeläkeindeksillä tarkistetaan kaikkia maksettavia eläkkeitä eläkkeensaajan iästä riippumatta. Indeksissä palkkojen muutos vaikuttaa 20 ja hintojen muutos 80 prosenttia.

Vuosi	Palkkakerroin	Työeläkeindeksi
2019	1,417 (korotus 1,86 %)	2585 (korotus 1,45 %)

Elinaikakerroin

Elinaikakerroin määrätään kullekin syntymävuosiluokalle 62 vuoden iässä. Eläkettä laskettaessa karttunut eläke kerrotaan elinaikakerroimella.

Syntymävuosi	Elinaikakerroin
1947	1,00000
1948	0,99170
1949	0,98689
1950	0,98351
1951	0,97914
1952	0,97552
1953	0,97200
1954	0,96800
1955	0,96344
1956	0,96102
1957	0,95722

Työeläkelakien eurorajoja

TyEL-kuukausipalkan alaraja, jolla tullaan lain piiriin: 59,36 euroa kuukaudessa.

YEL-työtulon alaraja: 7 799,37 euroa vuodessa.

YEL-työtulon yläraja: 177 125,00 euroa vuodessa.

MYEL-työtulon sekä apurahan saajan vakuuttamisvelvollisuuden alaraja: 3 899,68 euroa vuodessa.

Palkansaajien työeläkevakuutusmaksut

Vuoden 2019 keskimääräinen TyEL:n mukainen työeläkevakuutusmaksu on 24,4 % palkoista.

Työntekijän maksu on alle 53-vuotiaalle ja yli 62-vuotiaalle on 6,75 % ja 53–62-vuotiaalle 8,25 %. Työnantajan maksuksi muodostuu keskimäärin 17,35 %. TyEL:n mukaisen tilapäisen työnantajan maksutaso on 25,2 %, josta työntekijän maksuosuus vähentämällä saadaan työnantajan työeläkevakuutusmaksu.

MEL Merimieseläkelain mukainen vuoden 2019 työntekijän MEL-vakuutusmaksu on 6,75 prosenttia alle 53-vuotiailla ja yli 62-vuotiailla työntekijöillä ja 8,25 prosenttia 53–62-vuotiailla työntekijöillä. Sosiaali- ja terveysministeriö on vahvistanut vuoden 2019 työnantajan MEL-vakuutusmaksuksi 12,8 prosenttia.

Yrittäjien työeläkevakuutusmaksut

Yrittäjä vastaa itse YEL- tai MYEL-maksuistaan. Maksu peritään vakuutuksessa vahvistetusta työtulosta.

YEL Alle 53-vuotiaan ja yli 62-vuotiaan YEL-maksu on 24,10 % ja 53 vuotta täyttäneen 25,60 % työtulosta. Ensimmäistä kertaa YEL:n mukaista yritystoimintaa aloittava yrittäjä saa 22 prosentin alennuksen vakuutusmaksuunsa 48 ensimmäisen kuukauden ajan.

MYEL Alle 26 821,60 euron työtulosta vakuutusmaksu on 13,0140 % alle 53-vuotiaalle ja vähintään 63-vuotiaalle ja 13,8240 % 53–62-vuotiaille. 26 821,60–42 148,29 euron väliseltä osalta vakuutusmaksu nousee liukuvasti. Yli 42 148,29 euron työtulosta vakuutusmaksu on 24,10 % alle 53-vuotiaalle ja vähintään 63-vuotiaalle ja 25,60 % 53–62-vuotiaalle. MYEL:n keskimääräinen maksu on maatalousyrittäjillä arviolta 13,8 % ja apurahansaajilla 13,4 %.

Yrittäjän työttömyysturva

Yrittäjän työtulon on oltava vähintään 12 816,00 euroa vuodessa, jotta hän pääsisi työttömyysturvan piiriin.

Työnantajan sosiaaliturvamaksu

Työnantajan sosiaaliturvamaksu muodostuu pelkästään sairausvakuutusmaksusta, joka on vuonna 2019 kaikilla työnantajilla 0,77 % palkasta.

Tapaturmavakuutus

Maksu vaihtelee tapaturmariskin mukaan ja on arviolta 0,1–7 %. Keskimääräinen maksu on noin 0,75 % palkkasummasta.

Maatalousyrittäjät maksavat 16,00 euron pohjaosan ja lisäksi MYEL-työtulosta 0,75 %. He voivat saada alennuksia vakuutusmaksuihinsa vahingottomien vuosien ja työterveyshuoltoon osallistumisen perusteella.

Apurahansaajien tapaturmavakuutusmaksu on kymmenesosa maatalousyrittäjien maksusta eli $0,1 \times (16,00 \text{ euroa} + 0,75 \% \text{ MYEL-työtulosta}) = 1,60 \text{ euroa} + 0,075 \% \text{ MYEL-työtulosta}$.

Työttömyysvakuutus

Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu on 0,5 prosenttia palkasta, jos palkkasumma on korkeintaan 2 083 500 euroa. Sen ylittävältä osalta työttömyysvakuutusmaksu on 2,05 prosenttia palkasta.

Työntekijän ryhmähenkivakuutus

Työmarkkinajärjestöt ovat sopineet ryhmähenkivakuutuksesta, jonka maksu laskutetaan tapaturmavakuutuksen yhteydessä. Se on keskimäärin 0,062 % yrityksen palkkasummasta. Maatalousyrittäjän ryhmähenkivakuutusmaksu on 12 euroa ja apurahansaajan saajilta ei peritä ryhmähenkivakuutusmaksua vuonna 2019 vuodessa.

Työntekijän sosiaaliturvamaksut

- sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu 0,00 %, päivärahamaksu 1,54 %.
- työttömyysvakuutusmaksu 1,50 %
- työeläkevakuutusmaksu alle 53-vuotiailla ja yli 62-vuotiailla 6,75 % ja 53 vuotta täyttäneillä 8,25 %.

Suojaosuudet ulosmittauksessa

Ulosotossa palkan ulosmittauksessa velalliselle jätettävän suojaosuuden määrään ei tullut muutoksia vuoden 2018 alusta. Suojaosuudet pysyvät samalla tasolla myös vuonna 2019. Tämä perustuu lakiin kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien indeksitarkistuksista, joka on jäädytetty vuoden 2017 tasolle.

Ulosottovelalliselle jätettävä suojaosuus on vuoden 2019 alusta edelleen 22,41 euroa päivässä velallisen itsensä osalta ja 8,04 euroa päivässä velallisen elatuksen varassa olevan henkilön, esimerkiksi lapsen, osalta.

Työeläkkeen vaikutus kansaneläkkeeseen

Työeläkkeen määrä, jolla ei saa kansaneläkettä vuonna 2019:

- Yksin asuva eläkkeensaaja 1 299,88 euroa/kk
- Avo- tai avioliitossa oleva eläkkeensaaja 1 157,71 euroa

Kansaneläkkeen täysi määrä:

- Yksin asuva eläkkeensaaja 628,85 euroa
- Avo- tai avioliitossa oleva eläkkeensaaja 557,79 euroa
- Takuueläke 784,52 euroa

Taulukko eläkkeen karttuminen sosiaalietuuksista

Sosiaalietuuksista karttuu eläkettä vain silloin, kun työansioita on työuran aikana ollut vähintään 17 807,01 euroa. Vanhempainpäivärahoja lukuun ottamatta eläkettä karttuu sosiaalietuuksista vain ajalta, jolta korvaus on maksettu henkilölle itselleen.

Vanhempainetuudet	Myöntäjä	Etuuden peruste	Ansaitun eläkkeen etuustaso
Äitiysraha, erityisäitiysraha, isyysraha, vanhempainraha, osittainen vanhempainraha SVL (1224/2004)	Kela	Etuuden perusteena oleva työtulo, aina vähintään 741,96 e/kk. Äidin työskentelyn ajalta vähimmäispäivärahan määrä.	117 %
–	–	Työnantajalle maksetulta ajalta.	17 %
Kotihoidontuki VEKL* (644/2003)	Kela	741,96 e/kk kotihoidontukikuukausilta	100 %

* Laki valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle 3-vuotiaan lapsen hoidon ja opiskelun ajalta.

Sairaus- ja kuntoutusetuudet	Myöntäjä	Etuuden peruste	Ansaitun eläkkeen etuustaso
Työeläkelakien mukainen kuntoutusraha	Työeläkelaitokset	Tulevan ajan ansio	65 %
Kelan kuntoutuslain (566/2005) mukainen kuntoutusraha	Kela	Kuntoutusrahan perusteena oleva ansio	65 %
Työtapaturma- ja ammattitaitolain säännösten perusteella myönnetty päiväraha	Tapaturmayhtiöt	Korvauksen perusteena oleva työansio (= etuus), ei kuitenkaan, jos ansionmenetykskorvaus on maksettu eläkkeen lisänä	65 %
Liikennevakuutusta koskevien säännösten perusteella myönnetty ansionmenetykskorvaus	Liikennevakuutusyhtiöt	Ks. tapaturmavakuutus	65 %
Sotilastapaturmavakuutusta koskevien säännösten mukainen päiväraha	Valtiokonttori	Ks. tapaturmavakuutus	65 %

Sairaus- ja kuntoutusetuudet	Myöntäjä	Etuuden peruste	Ansaitun eläkkeen etuustaso
Sairauspäiväraha, osasairauspäiväraha, tartuntatautipäiväraha SVL (1224/2004)	Kela	Sairauspäivärahan perusteenaoleva sairausvakuutuslaissa tarkoitettu työtulo, osasairauspäivärahassa puolet tästä	65 %
Sairauspäiväraha vähimmäistasoisena TTL:n peruspäivärahan jälkeen	Kela	1 483,91 e/kk	0 %
Työttömyysetuudet	Myöntäjä	Etuuden peruste	Ansaitun eläkkeen etuustaso
Vuorottelukorvaus (Vuorotteluvapaalaki 1305/2002)	Työttömyyskassat	Ansiosidonnaisen vuorottelukorvauksen perusteena oleva työansio	55 %
Työttömyysturvalain mukainen ansioon suhteutettu päiväraha (TTL 1290/2002)	Työttömyyskassat	Ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan perusteena oleva ansio	75 %
Työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha ja työmarkkinatuki	Kela	1 483,91 e/kk	0 %
Koulutusetuudet	Myöntäjä	Etuuden peruste	Ansaitun eläkkeen etuustaso
Aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukainen aikuiskoulutustuki	Koulutusrahasto	Aikuiskoulutustuen perusteena oleva ansio, yrittäjillä 741,96 euroa/kk	65 %
Tutkinto	Myöntäjä	Etuuden peruste	Ansaitun eläkkeen etuustaso
Ammatillinen perustutkinto VEKL* (644/2003)	Kela	741,96 euroa/kk tutkinnon tason mukaan määräytyvältä ajalta	100 %

Eläkkeet ja verotus

Työeläke, kansaneläke ja takuueläke ovat verotettavaa ansiotuloa. Eläketulosta saa alla olevan taulukon mukaisen eläketulovähennyksen kunnallis- ja valtionverotuksessa. Eläketulovähennys pienenee, kun tulot ylittävät täyden eläketulovähennyksen määrän. Lisäksi pienituloiset saavat kunnallisverotuksessa perusvähennyksen, jonka enimmäismäärä on 3 305 euroa vuonna 2019. Pelkästä kansan- ja takuueläkkeestä ei makseta veroa.

Eläketulovähennys ja tuloajat vuonna 2019, euroa/vuosi

	Täysi vähennys	Eläke, josta alkaen veroa	Eläke, josta ei enää vähennystä
Kunnallisverotus	9 050	11 238	26 795
Valtionverotus	11 590	24 344	42 090

Kunnallisveroprosentti ja eläkkeensaajan sairaanhoitomaksu vuonna 2019

Kuntien tuloveroprosentti keskimäärin	19,88
Eläkkeensaajan sairaanhoitomaksu	1,61
Yhteensä	21,49

Seuraavissa taulukoissa kansaneläke ja takuueläke on laskettu olettaen, että kaikki työeläke on kansaneläkettä pienentävää tuloa. Työeläkkeessä on tyypillisesti myös osia, jotka eivät vähennä kansaneläkettä. Tällaisia ovat mm. ikäluokan alimman eläkeiän jälkeisestä työskentelystä laskettava lykkäyskorotus ja ennen vuotta 2017 ansaittu 4,5 prosentin karttuma. Työeläke on tarkistettu elinaikakertoimella.

Kansaneläke alkaa 65-vuotiaana. Jos kansaneläke otettaisiin ennen 65 vuoden täyttämistä, kansaneläkkeeseen ja takuueläkkeeseen tehtäisiin 0,4 prosentin varhennusvähennys jokaista varhennuskuukautta kohti. Kokonaiseläke on työ- ja kansaneläke sekä takuueläke yhteensä kuukaudessa.

Verot on laskettu olettaen, että samaa kuukausituloa on maksettu koko vuoden. Verot ja veroluonteiset maksut on laskettu vuodelta 2019 toimitettavan lopullisen verotuksen mukaan. Kunnallisvero ja sairaanhoitomaksu ovat edellä olevan taulukon mukaiset. Kirkollisveroa ei ole otettu laskelmissa huomioon. Eläkkeestä maksetaan yleisradioveroa 2,5 prosenttia, kuitenkin enintään 163 euroa vuodessa. Verotus on laskettu olettaen, ettei henkilöllä ole näiden eläkkeiden lisäksi muita tuloja.

Kokonaiseläke vuonna 2019

Yksinasuva

Työeläke/ kk	Kansan- eläke	Takuueläke	Kokonais- eläke	Verot ja maksut, e/kk	Verot ja maksut % bruttoeläk- keestä	Nettoeläke
0	629	156	785	0	0	785
100	607	78	785	0	0	785
200	557	28	785	0	0	785
300	507	0	807	0	0	807
400	457	0	857	0	0	857
500	407	0	907	0	0	907
600	357	0	957	8	1	949
700	307	0	1007	27	3	980
800	257	0	1057	46	4	1011
900	207	0	1107	65	6	1042
1000	157	0	1157	84	7	1072
1100	107	0	1207	104	9	1102
1200	57	0	1257	125	10	1132
1300	0	0	1300	142	11	1158
1400	0	0	1400	183	13	1217
1500	0	0	1500	224	15	1276
1800	0	0	1800	344	19	1456
2100	0	0	2100	457	22	1643
2400	0	0	2400	561	23	1839
3000	0	0	3000	808	27	2192
4000	0	0	4000	1248	31	2752

Puolison kanssa asuva

Työeläke/ kk	Kansan- eläke	Takuueläke	Kokonais- eläke	Verot ja maksut, e/kk	Verot ja maksut % bruttoeläk- keestä	Nettoeläke
0	558	227	785	0	0	785
100	536	149	785	0	0	785
200	486	99	785	0	0	785
300	436	49	785	0	0	785
400	386	0	786	0	0	786
500	336	0	836	0	0	836
600	286	0	886	0	1	886
700	236	0	936	0	3	936
800	186	0	986	19	4	967
900	136	0	1036	38	6	998
1000	86	0	1086	57	7	1029
1100	36	0	1136	76	9	1059
1200	0	0	1200	101	10	1099
1300	0	0	1300	139	11	1161
1400	0	0	1400	177	13	1223
1500	0	0	1500	216	15	1284
1800	0	0	1800	331	18	1469
2100	0	0	2100	443	21	1657
2400	0	0	2400	547	23	1853
3000	0	0	3000	794	26	2206
4000	0	0	4000	1235	31	2765

YHTEYSTIEDOT

Eläketurvakeskus

Puh. 029 411 20

www.etk.fi

Elo

Puh. 020 703 50

www.elo.fi

Ilmarinen

Puh. 010 195 000

www.ilmarinen.fi

Varma

Puh. 010 2440

www.varma.fi

Veritas Eläkevakuutus

Puh. 010 55 010

www.veritas.fi

Apteekkien eläkekassa

Puh. 09 612 6270

www.aekassa.fi

Eläkekassa Verso

Puh. 020 198 5980

www.elakeverso.fi

OP-Eläkekassa

Puh. 010 252 010

www.op.fi

Valion Eläkekassa

Puh. 010 381 171

www.valionelakekassa.fi

Maatalousyrittäjien eläkelaitos

Puh. 029 435 11

www.mela.fi

Merimieseläkekassa

Puh. 010 633 990

www.merimieselakekassa.fi

Keva

Kunnan, valtion ja evankelisluterilaisen kirkon ja Kelan henkilökunnan eläkeasiat.

Puh. 020 614 2837

www.keva.fi

Tapaturmavakuutuskeskus (TVK)

Puh. 0404 504 240

www.tvk.fi

Työllisyysrahasto (TVR)

puh. 09 680 373 80

www.tvr.fi

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö (TYJ)

www.tyj.fi



Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Asiakaspalvelu ajanvarauksella:

www.etk.fi/yhteystiedot

tai puhelin 029 411 2110

www.etk.fi

www.tyoelake.fi

facebook.com/kysytyoelakkeesta